

Antillianen en Arubanen over taal en educatie

Ta asina mes (Zo is het) is de titel van het onderzoeksverslag waarin Leonie Hulshof de specifieke taalsituatie van Antillianen en Arubanen beschrijft.

De auteur interviewde tweëntwintig informanten over hun ervaringen met taal, onderwijs en basis- en beroepseducatie. In het derde hoofdstuk behandelt zij hun ervaringen in het lager onderwijs, in alle gevallen op de Nederlandse Antillen of Aruba, binnen een op Nederland georiënteerde onderwijsstructuur.

Vervolgens komt de taalsituatie op de Antillen en Aruba aan de orde, gevolgd door een beoordeling van de taalvaardigheden in de eerste en de tweede taal door de informanten en hun taalkeuze (Papiamentu/Engels of Nederlands) in formele en informele gespreksituaties.

Hoofdstuk vijf gaat over analfabetisme en geletterdheid. In de begripsbepaling maakt de auteur onderscheid tussen de subjectief gevoelde en de objectief geconstateerde behoefte aan geletterdheid: het belang voor de betrokkene en de samenleving om op betekenisvolle wijze gebruik te kunnen maken van lees- en schrijfvaardigheden. Voor de eerste en tweede taal gelden hierbij verschillende normen, gerelateerd aan het functioneren in de Antilliaanse/Arubaanse of de Nederlandse samenleving. Van (functioneel) analfabetisme is geen sprake. Alle informanten geven aan hun eigen taal minstens redelijk te kunnen lezen en schrijven. Dat leerden ze 'vanzelf', niet op school. Een aanzienlijk deel van de informanten vindt zichzelf niet voldoende geletterd.

Hoofdstuk zes behandelt de spreekvaardigheid in het Nederlands aan de hand van de uitgeschreven interviews. Hoewel er geen officieel Antilliaans-Nederlands bestaat, signaleren veel informanten verschillen, bijvoorbeeld in woordkeus. Hulshof inventariseert twaalf vormen van 'Ander Nederlands'. Deze categorieën kunnen dienst doen als aandachtspunten voor het ontwikkelen van lesmaterialen.

Het boekje sluit af met conclusies en aanbevelingen. Twee aanbevelingen: begeleiders van basis- en beroepsonderwijs moeten zich uitvoerig informeren over de taalsituatie van Antillianen en Arubanen, en: de vergroting van de Nederlandse taalvaardigheid moet gebracht worden als voor- of nevenschakeling bij beroepsgerichte educatie.

Tot slot signaleert Hulshof dat leerkrachten soms aan Papiamentu/Engelstalige Antilliaanse en Arubaanse ouders vragen om thuis met hun kinderen Nederlands te gaan spreken. Zo'n verzoek moet afgekeurd worden omdat het voorbijaat aan de identiteitsontwikkeling van de kinderen, verwarring sticht onder de ouders en bijdraagt tot onderdrukking van de eigen taal.

L. Hulshof, *Ta asina mes; Antillianen en Arubanen over taal en edukatie*. Delft, Steunpunt voor Antillianen en Arubanen in Zuid-Holland, 1989. Te bestellen door overmaking van f22 (incl. porto) op rek. nr. 43 91 85 432 t.n.v. POA, Utrecht, of bij het Steunpunt, 015: 147 730.

Schrijfonderwijs

Schrijfblok is een handleiding, primair bedoeld voor docenten aan lerarenopleidingen en nascholingsdocenten. Deze publikatie is uitgetest tijdens scholingsbijeenkomsten en op lerarenopleidingen. De uiteindelijke tekst is getoetst op bruikbaarheid.

Het boek geeft concrete informatie over het schrijfproces, gaat dieper in op de kenmerken van het schrijfgedrag van beginnende schrijvers (leerlingen in de eerste fase van het voortgezet onderwijs) en laat zien hoe deze schrijvers schrijven geleerd kan worden. Er wordt een opzet gegeven voor een vierjarige cursus schrijven. Tot slot wordt afgesloten met aanwijzingen voor een sectie over het ontwikkelen van een schrijfleerplan.

Een tweede deel is nog in ontwikkeling. Dit wordt een naslagwerk waarin verschillende aspecten van het schrijfonderwijs afzonderlijk besproken worden.

J. Boland e.a., *Schrijfblok*, Enschede, SLO, 1989. 119 p. Prijs f30. Te bestellen bij SLO, Postbus 2041, 7500 CA Enschede (053: 840 305)